

1. Мета та завдання фахового випробування

Мета фахового вступного випробування з прикладної і теоретичної лінгвістики – проведення конкурсного відбору вступників при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня бакалавра (для осіб, що вступають на філологічний факультет для навчання за спеціальністю 035 Філологія спеціалізацією 035.10 Прикладна лінгвістика).

Досягнення такої мети на здійснюється завдяки вирішенню низки **завдань**, а саме перевірі вступників щодо:

- формування системи знань у галузі засад перекладознавства та теорії перекладу, вивчення особливостей мовленнєвомисленнєвої діяльності під час здійснення різних видів перекладу;
- розвиток умінь у галузі використання прийомів перекладу на різних рівнях еквівалентності;
- формування практичних навичок та вмінь роботи з системами машинного перекладу;
- формування дискурсивної, соціолінгвістичної та соціокультурної компетентностей, а також лінгвістичної компетентності, необхідної фахівцю-перекладачу;
- формування системи знань про можливості використання перекладу в практиці викладання іноземних мов у вищій та середній школі;
- розвиток умінь включення перекладу до тестових завдань для перевірки рівня підготовленості.

2. Тематичний зміст фахового випробування

Переклад як різновид мовленнєвомисленнєвої діяльності. Психолінгвістичні основи процесів генерації та сприйняття тексту. Комунікативна настанова та професійна компетенція автора та перекладача. Референтна ситуація та спосіб її відбиття у тексті. Тезаурус автора та реципієнта. Особливості вербальної комунікації різними мовами.

Текст як об'єкт перекладу. Структура тексту як відбиття референтної ситуації. Семіотичне уявлення про елементи тексту. Структурно-семантична організація тексту. Теорія мовленнєвих актів. Типи текстів. Ілокутивні функції.

Різновиди перекладацької та паракладацької діяльності. Типологізація перекладів. Способи аналізу тексту під час усного та письмового перекладу. Принципи та правила роботи під час синхронного та послідовного перекладів. Методи компресії та трансформації. Метод запису. Особливості перекладу реклами. Закадровий текст та дублювання. Юридичний переклад.

Основні принципи теорії перекладу. Денотативна теорія перекладу. Трансформаційна теорія перекладу. Семантична теорія перекладу. Теорія рівнів еквівалентності.

Грамотичний та морфемний рівні перекладу. Транскрипція та транслітерація. Аббревіація, її різновиди та засоби передачі іншою мовою. Переклад аббревіатур, власних назв та географічних назв. Кальки та поморфемний переклад, переклад бібліографічної інформації.

Переклад на рівні слів та словосполучень. Контрастивний аналіз лексичних одиниць. Особливості перекладу гіпонімів. Реалії. Типологія реалії та способи їх передачі у залежності від функціонального стилю. Лакуни. Запозичені слова. Таке, що не перекладається, у перекладі. Особливості аналізу словосполучень. Фразеологія та способи перекладу фразеологічних одиниць. Регістр слова при перекладі. Особливості використання синонімічних та ідеографічних словників для вибору перекладацького еквіваленту. Кліше та формули. Способи їхнього ототожнювання та передачі.

Термінологія. Особливості перекладу дефісних конструкцій. Термінологічні словники. Принципи аналізу та перекладу складних термінів. Використання робочих глосаріїв.

Переклад на рівні речення. Тема-рематична структура речення. Тематичні та рематичні дієслова та особливості перекладу речень. Взяття до уваги та підтримка тема-рематичної структури речення при різних видах перекладу.

Переклад на рівні тексту. Структура тексту та надфразова єдність. Збереження цільності тексту при перекладі. Особливості перекладу заголовків та назв. Точність та буквалізм при перекладі. Функціональна та комунікативна еквівалентність. Адекватність перекладу.

Діловий переклад. Юридичний переклад, переклад ділових текстів, переклад контрактів. Термінологічні особливості ділового перекладу. Способи аналізу та співставлення реальних текстів методами корпусної лінгвістики. Передача термінологічних сполучень при діловому перекладі.

Використання комп'ютерів при перекладі. Машинний переклад, його історія, перспективи та досвід використання. Термінологічні банки даних. Використання комп'ютерів при перекладі. Досвід використання практичних систем машинного перекладу. Поняття про робоче місце перекладача. Структура автоматичних та референтних словників та їхнє використання в оперативному перекладі.

3. Структура фахового випробування.

1. Письмовий переклад англійського наукового тексту українською.
2. Письмовий переклад українського наукового тексту англійською.
3. Письмова відповідь-есей на теоретичне запитання.

Під час проведення фахового випробування вступникам забороняється користуватися будь-якими джерелами інформації та технічними засобами та спілкуватися між собою. У разі порушення цього правила вступник видаляється з випробування, а його робота оцінюється оцінкою «незадовільно».

4. Критерії оцінювання

180–200 балів виставляються вступникові, якщо він:

- виконав не менш як 90–100% завдання;
- допустив не більш 1–2 стилістичних помилок у письмовій роботі;
- виявив трансформаційний рівень володіння набутими знаннями та вміннями;
- допустив не більше 1–2 мовленнєвих або логіко-сміслових погрішностей, які не впливають на загалом високий рівень виконаного завдання.

140–179 балів виставляються вступникові, якщо він:

- виконав не менш як 70–90% завдання;
- допустив в сумі не більше 4 лексичних або граматичних помилок у письмовій роботі;
- виявив алгоритмічний рівень володіння набутими знаннями та вміннями;
- допустив не більше 3–4 негрубих мовленнєвих або логіко-сміслових погрішностей, які не впливають на загалом хороший рівень виконаного завдання.

100–139 балів виставляються вступникові, якщо він:

- виконав не менше 50–70% завдання;
- допустив в сумі не більше 8 лексичних або граматичних помилок у письмовій роботі;
- виявив лише репродуктивний рівень володіння набутими знаннями та вміннями;
- допустив не більше 5–6 негрубих мовленнєвих або логіко-сміслових погрішностей.

0–99 балів бали або менше виставляються вступникові, якщо він:

- виконав менше 50% завдання;
- допустив у сумі більше 8 лексичних або граматичних помилок;
- виявив невміння застосувати набуті знання до конкретного мовного матеріалу;
- допустив більше 6 мовленнєвих або логіко-сміслових погрішностей.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з фахового вступного випробування складає не менше 100 балів

5. Рекомендована література

1. Карабан В.І. Черноватий Л.М. Хомуленко Т.Б., Волкова (Комір) О.О. Переклад англomовної психологічної літератури / В. І. Карабан, Л. М. Черноватий, Т. Б. Хомуленко, О. О. Волкова (Комір). – Вінниця: Нова книга, 2012. – 503 с.
2. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти / В'ячеслав Карабан, Джеймс Мейс. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 608с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця, Нова книга, 2004. – 576с.
4. Коломієць Л.В., Радчук В.Д., Торкут Н.М. та ін. Грані сучасного перекладознавства: колективна монографія / за ред. д-ра філол. наук Олени Геніївни Хоменко. –Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2011. – 420 с.
5. Копильна О.М. Техніка перекладу / О. М. Копильна – К.: Освіта України, 2010. – 120 с.
6. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов – К.: Юніверс, 2003. – 264 с.
7. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник / І. В. Корунець – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
8. Кузьміна К.А. Усний та письмовий переклад англomовних та україномовних суспільно-політичних та військово-політичних текстів / К. А. Кузьміна. – К.: Освіта України, 2010. – 229 с.
9. Черноватий Л.М., Карабан В.І. та ін. Переклад англomовної громадсько-політичної літератури. Система державного управління США: Навчальний посібник / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 432 с.
10. Agents of Translation / Edited by John Milton, Paul Bandia. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2009. – 338 p.
11. Audiovisual Translation. Language Transfer on Screen / Edited by Jorge Díaz Cintas and Gunilla Anderman. – Palgrave Macmillan, 2009. – 256 p.
12. Boase-Beier J. A Critical Introduction to Translation Studies / Jean Boase-Beier. – L., N.Y.: Continuum, 2011. – 188 p.
13. Charting the Future of Translation History / Edited by Georges L. Bastin and Paul F. Banda. – Ottawa: University of Ottawa Press, 2006. – 344 p.
14. Cronin M. Translation and Identity / Michael Cronin. – L., N.Y.: Routledge, 2006. – 166 p.
15. Cronin M. Translation Goes to the Movies / Michael Cronin. – L., N.Y.: Routledge, 2009. – 146 p.
16. Cronin M. Translation in the Digital Age / Michael Cronin. – L., N.Y.: Routledge, 2013. – 166 p.
17. Doherty M. Language Processing in Discourse. A Key to Felicitous Translation / Monika Doherty. – L., N.Y.: Routledge, 2002. – 190 p.
18. Hatim B., Munday J. Translation. An Advanced Resource Book / Basil Hatim and Jeremy Munday. – L., N.Y.: Routledge, 2004. – 372 p.
19. Hejwowski K. Translation: A Cognitive-Communicative Approach / Krzysztof Hejwowski. – Olecko: Wydawnictwo Wszechnicy Mazurskiej, 2004. – 310 p.
20. Kohl J. R. The Global English Style Guide. Writing Clear Translatable Documentation for a Global Market / John R. Kohl. – Cary: SAS Institute Inc., 2008. – 310 p.
21. Learning Machine Translation / Edited by Cyril Goutte, Nicola Cancedda, Marc Dymetman, and George Foster. – Cambridge, L.: The MIT Press, 2009. – 316 p.
22. Levý J. The Art of Translation / Jiří Levý. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2011. – 322 p.
23. Monacelli C. Self-Preservation in Simultaneous Interpreting. Surviving the Role / Claudia Monacelli. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2009. – 182 p.
24. New Trends in Audiovisual Translation / Edited by Jorge Díaz Cintas. – Bristol, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters, 2009. – 270 p.

25. Nida E. A. Contexts in Translation / Eugene A. Nida. –Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2001. – 126 p.
26. Nolan J. Interpretation. Techniques and Exercises / James Nolan. – Clevedon, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters LTD, 2005. – 320 p.
27. Poyatos F. Textual Translation and Live Translation. The Total Experience of Nonverbal Communication in Literature, Theater and Cinema / Fernando Poyatos. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2008. – 366 p.
28. Pym A. The Moving Text. Localization, Translation, and Distribution / Anthony Pym. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2004. – 230 p.
29. Robinson D. Performative Linguistics. Speaking and Translating as Doing Things with Words / Douglas Robinson. – N.Y., L.: Routledge, 2003. – 260 p.
30. The Didactics of Audiovisual Translation / Edited by Jorge Díaz Cintas. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2008. – 264 p.
31. Topics in Audiovisual Translation / Edited by Pilar Orero. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 2004. – 226 p.
32. Wilks Y. Machine Translation. Its Scope and Limits / Yorick Wilks. – Springer, 2009. – 252 p.
33. Zatlin Ph. Theatrical Translation and Film Adaptation. A Practitioner's View / Phyllis Zatlin. – Clevedon, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters LTD, 2005. – 222 p.

Голова фахової атестаційної комісії

_____ Наталія ДУБОВИК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол № 2 від 15 квітня 2024 р.

Відповідальний секретар

_____ Сергій ЄЛЬЦОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)